

Szédervacsora A Marosvásárhelyi Hitközségben

Ez a zsinagóga melletti kisteremben van, Marosvásárhelyen. Egy kisiú valószínűleg a má nistánát mondja. Szédereste lehetett. Én leghátul vagyok, balról az első, mellettem pedig Aladár, a második férjem. (Huszonnégy évig voltam Aladár felesége.) Nem ismerek mást a képen. Nagyon szép volt, előírászerűen ment minden: imádkoztak, megvolt a kézmosás is. Akkor még sokan voltak zsidók, és látszik a képen, hogy sok gyerek is volt. Most is sokan vannak a széderestén, de a fele már nem zsidó.

Aladár az 1960-as években került a marosvásárhelyi hitközséghez, biztos már előtte volt valami kapcsolata a hitközséggel, ha őt hívták, hogy legyen az elnök. Már elnök volt, mikor én 1978-ban hozzám mentem. Húsz évig volt elnök. Nagyünnepekkor ő korábban ment el a templomba, én később mentem, de ez nem volt soha probléma. Aladár egyáltalán nem szólt bele, hogy vallásos vagyok-e vagy sem, ami nagyon jó volt, mert én nagyon gyenge eresztés voltam zsidó szempontból. Sosem volt kóser háztartásom, akkor sem, amikor ő a hitközségnek az elnöke volt. De Magdusnál se volt, az előző feleségénél. Az egyedüli dolog, amit csináltunk, hogy ünnepekkor elmentünk templomba. Aladár természetesen többször ment, és azonkívül ott volt állandóan a hitközség irodájában. Hosszúnapkor [Jom Kipur] azért böjtöltünk. Dacára annak, hogy csak hetven évesig kell böjtölni, azután csak egy fél napot kell, az uram betartotta. Én is böjtöltem. Hosszúnapkor még a lágerben is kiböjtöltem. Hogy szidtak az ismerőseim, a barátaim -- mert akkor véletlenül olyan lehetőség volt, hogy tudtunk enni --, hogy nem eleget böjtölünk, még most is böjtölök. Mondtam, hogy én böjtölök. Mikor hazajöttünk, akkor Andris öcsém az első ünnepen azt kérdezte, hogy "Te böjtölsz?". "Igen -- mondtam --, a szüleim emlékére mindig fogok böjtölni." Azt mondta, hogy akkor ő is, különben nem böjtölt volna. Sőt az első uram, aki nemigen böjtölt, még ő is böjtölt, miután megismerkedtünk.

Amikor Aladár nyolcvan éves lett, 1984-ben, lemondott -- én nem hagytam békét, hogy mondjon le. Ő volt az, aki Moses Rosen főrabbinál erősködött, hogy Sauber Bernát legyen az új elnök, mert ő

volt az egyetlen, aki értett is ehhez. [Jelenleg -- 2002-ben -- is Sauber Bernát a hitközség elnöke Marosvásárhelyen. A Centropa vele is készített interjút. -- A szerk.]